

DENEMEYE DEĞER

MAVİSEL YENER

GENÇLER İÇİN DENEMELER

DENEMEYE DEĞER

© 2024, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: Mavisel Yener

EDİTÖR: Barış İnce

SON OKUMA: Yağmur Yavaş

TASARIM: Gökçe Yavaş Önal

GRAFİK UYGULAMA: Sezer Gök

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malhköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 640 16 23

Birinci Baskı: Ekim 2024 (2000 adet)

ISBN: 978-605-285-971-1

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, yayıncının önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez, çoğaltılamaz.

DENEMEYE DEĞER

MAVİSEL YENER

Fotoğraf: Talat Aydılek

Mavisel Yener

1984'te Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinden mezun oldu. Edebiyatın farklı türlerinde 150'den fazla kitabı olan yazar, hayatını çocuk ve gençlik edebiyatına adanarak nitelikli eserler kazandırmayı hedefledi. Öykü, masal ve şiirleri ilköğretim ders kitaplarında yer aldı. Eserleri, T.C. Kültür Bakanlığı TEDA Projesi kapsamında başka dillere de çevrildi, yapıtları dünya çocuklarıyla buluştu. Eserleri birçok ödüle değer görülen yazar, 2003 Tudem Edebiyat Yarışması Birincilik Ödülünü de kazanmıştır. 2018 Hans Christian Andersen Ödülü; 2022 ve 2023 Uluslararası Astrid Lindgren Anma Ödülüne (ALMA) Türkiye Adayı olarak gösterilmiştir.

www.maviselyener.net

Tudem Yayın Grubundan çıkan kitapları:

Küçük Yıldızlar: Kıvrıkcık ile Pıtırıcık Serisi (5 kitap)

Sen de Oku: Tembel Teneke Acaba Nerede? • Çok Acayip Bir Macera

Sen de Oku Klasikler: Ezop Masalları • Oz Büyücüsü • Pinokyo • Bremen Mızıkacıları

Şiir: Kırmızı Şemsiye • Şiir Saldım Gökyüzüne • Mavisel Yener ile Şiir Atölyesi

Deneme: Aklımda Tuhaf Sorular (Çocuklar için Denemeler)

Denemeye Değer (Gençler için Denemeler)

Başvuru: Atatürk'le Birlikte Düşünelim • Günlük de Neyin Nesi?

Masal: Mavisel Yener ile Masal Atölyesi

Öykü: Haylaz Pati'nin Serüvenleri 1, 2, 3, 4, 5 • Hayaletten Mektuplar

Mavisel Yener ile Öykü Atölyesi • Öğretmen Neden Çıldırdı? • Kırmızı Şemsiye

Roman: Mavi Zamanlar • Gizli Geçitleri Bulmanın Yolları • Sonsuzluk Kütüphanesi

Kayıp Kitaplıktaki İskelet 1 (Aytül Akal ile) • Kayıp Kitaplıktaki İskelet 2-Yaşayan

Ölümler (Aytül Akal ile) • Kayıp Kitaplıktaki İskelet 3-Fare Sarayı (Aytül Akal ile)

İÇİNDEKİLER

- Edebiyatın Amacı Ne? ... 11
Yok Artık! ... 15
Hiç Kedim Olmadı ki ... 19
Eyvah Güzellik! ... 21
Olasılıklar Dünyası ... 25
Dost mu Düşman mı? ... 29
Noktalamalı mı?
Noktalamamalı mı? ... 31
O Kadar mı Yorgunuz? ... 37
Dünyaya Ayna Tutmak ... 41
Beni Anlamadın ... 47
Suyun Dili ... 49
Merhaba Baba ... 53
Kuş Beyinli ... 57
Matematikçe ... 61
Hayvan Hakları Deyince ... 65
Bu Yazıda Ürün Yerleştirme Bulunmaktadır ... 67
Patlayan Mısır Sabırsızlığı ... 71
Sayın Rekabet, Pek Sayın Dayanışma ... 75
Öykünün Denemesi ... 79
Dilimizin Zenginlikleri ... 83
Yunus Emre ile Sohbet ... 85

MERHABA

Bir düzyazı türü olan denemeyi, sörf sporuna benzetiyorum. Kesin yargılara varmadan kişisel görüş ve düşüncelerimizi serbestçe anlatmak, bir nevi dalgalara teslim olmak gibi... Sörf, özgürlük hissi verir; rahatlatır. Dalgalarla savaşmak yerine onlarla dans etmeyi deneyimlersiniz.

Sabır ve azim gerektiren bir spor olduğu kadar, yaratıcılık ve özgünlük de gerektirir sörf. Her dalga, her deneyim farklıdır, size farklı bir şey öğretir. Kendinizi keşfetmenize, geliştirmenize yardımcı olur. Tıpkı deneme gibi.

Deneme yazarken neden mi çok mutluyum? Çünkü; Okurların, rahat okunabilir düşünce yazılarını sevdiğini biliyorum.

Kendi görüşlerimi de başka görüşleri de ortaya koyabiliyorum.

Farklı fikirlere kapıları kapatmamak, perdeleri çekmemek dünya görüşüme uygun.

Deneme türünün konu alanı geniş.

Konulara değişik açılardan bakmak eğlenceli.

Sanki okurla ya da kendimle konuşuyor gibi, içtenlikli bir dil kullanabiliyorum deneme yazarken.

Düşüncelerimi ispatlamam gerekmiyor.

Okuru beyin fırtınasına davet etmek mutlu ediyor.

Denemeyi, yanılmayı seviyorum! Çünkü öğrenmek için başka yol yok!

Deneme türünün kurucusu Fransız edebiyatçı Montaigne diyor ki; “Bir kapıyı itmeden açık olup olmadığını anlayamazsın.”

Haydi, bir sonraki sayfaya geçin, denemenin kapısını itin, girin içeri. Buyurun sizin için hazırlanmış sofraya, umarım tadı damağınızda kalır!

EDEBİYATIN AMACI NE?

Bir arkadaşım, yapılan her şeyin amacı olması gerektiğini savunur. Amaçsızlık ona korkutucu gelir; ne anlatırsam anlayayım, sonunda “Amaçın ne?” sorusunun geleceğini bilirim. Söz gelimi, “Yooo burnumu kaşırken herhangi bir amacım yoktu,” desem, “Tabii ki amaçın var, kaşımak rahatlatır, mutluluk verir,” gibi açıklamalarda bulunup beni “aydınlatmaya” çabalar.

Durmadan amaca odaklanmak rahatsız edici olabiliyor. Düşünsenize bir; tüm hayatınızı sürekli sorguluyorsunuz, hangi amaçla bunu söyledim, hangi amaçla abur cubur atıştırdım, hangi amaçla kalemimi ısırđım, hangi amaçla bugün aylıklık yaptım? Her eylemimizin, seçimimizin, ilişkilerimizin işe yaraması, bizi bir amaca götürmesi gerekir mi sahiden de? İnsan kendini amaçsız bir yaşama teslim ederse neler olur?

Her eylemimizde bu soruları sorup dünyayı kendimize dar etmeyelim, arada bir amaçsızlık hakkımızı da kullanalım, diyorum. Fakat şu da bir gerçek ki amaçsız insan kendini mutsuz, umutsuz, bezgin, kaybolmuş hissediyor. Burada

araçları amaç yapmaktan filan söz edecek değilim. “Amaçlarımız ulaşılabilir olsun,” da demeyeceğim. Ne de olsa, herkesin ulaşılabilirlik kıstası farklı!

“Edebiyatta amaç ne?” sorusuyla yüzlerce kez karşılaşmış biri olarak, sözü döndürüp dolaştırıp kitap okumanın amacına getirmenin sırası mı? Cevap veriyorum: Evet, tam sırası!

Edebiyatın işlevinin, amacının ne olduğu sorusunun yanıtı yeryüzündeki kum taneleri kadar çok. Edebiyatın bize katkılarına bakarak fikirler geliştirebiliriz. Herkes için değişir, ben ona karışmam! Ama diyebilirim ki edebiyat benim hayata bakışımı dönüştürmüş, genişletmiş önemli bir alan. “Nasıl genişletiyor?” diye sorarsanız, kendi sınırlarımdan çıkıp başka yaşamlara doğru yolculuk etmek, diğerlerinin düşünce, duygu ve deneyimlerine tanıklık etmek, onları keşfetmek hayatı bana öğretiyor, diyebilirim. İşte size amaçlardan biri! Kapılarımızı kapatıp perdeleri çekince, göremediğimiz insanları, olayları izleyip okurken kendimize ve çevremize neler kattığımızın farkında mıyız?

Gelin, eğlenceli bir oyun oynayalım. Alfabetik sırayla cümleler kuralım. Buyurun oyuna siz de katılın, cümleleri çoğaltın. Amaç ne mi? Eğlenmek tabii.

Edebiyat ne işe yarar? Amacı nedir?

Algı sınırlarımızı genişletmek.

Başka hayatları anlamaya çalışmak.

Cesaret vermek.

Çıkış yolları göstermek.

Dil farkındalığı sağlamak.
Eğlendirmek.
Farklı açılardan bakabilmek.
Geleceğin, geçmişin ve şimdinin sesini dinlemek.
Harekete geçirmek.
Iskaladıklarımızı fark ettirmek.
İlham vermek.
Jeolojideki gibi geçmişin izlerini aramak, zamanın derinliklerine inmek.
Kendimize yeni bir yol açmak.
Limitsizliği duyumsatmak.
Merak duygusunu geliştirmek.
Nedensellikler üzerine düşündürmek.
Olaylara farklı yorumlar getirmek.
Özgürleştirmek.
Paylaşmak.
Rastlamak zorunda olmadığımız hayatları da göstermek.
Sorgulamamızı sağlamak.
Şaşırtmak.
Toplumunu anlamak.
Umut vermek.
Üretkenliğe yöneltmek.
Vicdani işleyişin hayatlarımızdaki yansımalarını sorgulamak.
Yeni anlamlar bulma, düşünme, yorumlama tarzları öğretmek.
Zihni sarsmak, ezberleri bozmak.

DENEMEYE DEĞER

MAVİSEL YENER

Sevdiklerimize birkaç güzel cümle kurmak yerine emoji kullanacak kadar yorgun muyuz? Ya da güzellik her yerde aynı mıdır? Edebiyatın bir amacı olmalı mıdır sizce? Edebiyatın bir türü olan deneme, sörfte benziyor olabilir mi? Yanıt aramaya hazır olanlar hemen sayfaları çevirsin. Montaigne'in dediği gibi, "Bir kapıyı itmeden, açık olup olmadığını anlayamazsın." O hâlde denemeye değer...

Usta yazar Mavisel Yener, zor gözükken konuları eğlenceli ve yaratıcı bir dille tartışmayı başarıyor. En etkili edebî türlerden denemeye, hak ettiği değeri veriyor.

